

Nr 42

Utlåtande i anledning av väckt motion om översyn av bestämmelserna om reseersättning från den allmänna sjukförsäkringen.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 226, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Svanström* yrkat, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte »hemställa om vidtagande av sådan översyn av gällande bestämmelser om ersättning för sjukas resekostnader att i princip alla sådana kostnader bestrides av försäkringsverket».

Beträffande de skäl motionären anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 2 kap. 5 § *lagen om allmän försäkring* äger försäkrad, som åtnjuter *läkarvård* eller *sjukhusvård*, rätt även till ersättning för resor i samband med vården. Detsamma gäller försäkrad, som *vid sjukdom erhållit tandläkarvård* vid centralpoliklinik, tandläkarhögskola och allmänt sjukhus. Däremot utgår icke ersättning vid mödratandvård. Reseersättning utgår ej, där med hänsyn till resans längd samt den sjukets tillstånd skäligen kunnat fordras att han gått eller färdats på annat sätt som icke krävt särskild kostnad.

De närmare bestämmelserna rörande reseersättningar meddelas i *förordningen den 25 maj 1962 (nr 385) angående ersättning för sjukresor enligt lagen om allmän försäkring (sjukreseförordningen)* samt i *kungörelsen samma dag (nr 386) med tillämpningsföreskrifter till sjukreseförordningen*. Nu angivna författningsbestämmelser kompletteras av föreskrifter, som utfärdats av *riksförsäkringsverket*. För rätt till reseersättning fordras att resan gjorts i samband med sådan vård, som är ersättningsbar enligt lagen. Försäkrads resa för läkarbesök i syfte att få friskintyg ersättes inte och inte heller resa för vård på sjukvårdsinrättning, som ej är sjukhus i lagens mening. Den omständigheten att eljest ersättningsbar vård lämnas kostnadsfritt utesluter emellertid inte från rätten till ersättning.

Reseersättning utgår inte vid konvalescentvård eller vid sjukgymnastisk och viss annan behandling, som avses i en särskild *kungörelse den 25 maj*

1962 (nr 387) angående ersättning enligt lagen om allmän försäkring för vissa utgifter för vård eller behandling i anledning av sjukdom.

Huvudbestämmelserna om kostnadsersättning för resor till och från läkare finns i 2 § sjukreseförordningen. Reseersättning tillkommer den som åtnjutit läkarvård vid sjukdom, som enligt läkares utsago kräver sådan vård. Ersättning utgår endast i den mån resekostnaden överstiger ett karensbelopp av i regel fyra kronor. Rätten till ersättning är därjämte maximerad på så sätt att högre belopp icke får utges än som skulle ha utgått vid besök hos den provinsialläkare eller stadsläkare, inom vars distrikt den försäkrade vistas. Vidare föreskrives undantag från densamma därigenom att ersättning i vissa fall får utgivas med belopp, som skulle ha utgått, om läkarvården sökts vid närmaste allmänna sjukhus, där vården kunnat meddelas. Denna högre ersättning utgår dock endast under vissa förutsättningar, nämligen då den försäkrade erhållit *hänvisning av läkare* till sjukvårdsinrättning, då den försäkrade på grund av *olycksfall* sökt läkarvård vid allmänt sjukhus och trängande behov av sådan vård förelegat samt då den försäkrade varit i *trängande behov av läkarvård* men vederbörande *provinsialläkare eller stadsläkare icke kunnat anträffas*. Nu återgivna undantagsregler gäller icke i Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping. I dessa städer är karensbeloppet fem kronor.

Bestämmelser om ersättning för resor till och från sjukvårdsinrättning i anledning av åtnjuten sjukhusvård återfinns i 4 § sjukreseförordningen. Här må endast nämnas att ersättning generellt är begränsad till kostnaden för resa till närmaste allmänt sjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas, samt att inom denna ram full ersättning i princip utgår för resan till sjukvårdsinrättningen, medan återresan ersättes endast i den mån kostnaden överstiger karensbeloppet fyra kronor.

I förevarande motion har berörts frågan om kostnaden för resor mellan olika sjukhus. I 6 § ovan nämnda *tillämpningskungörelse* stadgas, att om försäkrad intagits för vård å sjukstuga med enbart deltidsanställd läkare och därifrån flyttats till större allmänt sjukhus inom samma sjukvårdsområde, skall ersättning utgå för hans utgifter i anledning av såväl resa till sjukstugan som resa till det större sjukhuset. Utöver denna bestämmelse är i detta sammanhang att uppmärksamma den vårdskyldighet, som åvilar huvudmännen enligt *sjukvårdslagen (§ 3)*. *Föredragande departementschefen* anförde i samband med sjukhuslagens tillkomst — sjukhuslagen infogades 1962 i sjukvårdslagen — att sagda skyldighet borde anses medföra ansvar för kostnader för överflyttningsresor mellan sjukvårdsanstalter med undantag för sådana resor, som företagits uteslutande på patientens begäran eller för vilka ersättning utgår av sjukförsäkringen. *Departementschefen* anförde vidare, att någon uttrycklig bestämmelse i saken icke erfordrades utöver den, som nu återfinns i 6 § tillämpningskungörelsen till sjukreseförordningen. *Andra lagutskottet* anslöt sig i sitt av *riksdagen* godkända ut-

låtande nr 7 år 1959 till uppfattningen, att ansvaret för sjuktransporten i princip borde åvila sjukhushuvudmännen, såvida icke transporten kommit till stånd på patientens egen begäran (se även andra lagutskottets utlåtande nr 45 år 1959).

Enligt lagen om allmän försäkring och därtill anslutande författningar ersätts i vissa fall även andra utgifter än själva resekostnaden i samband med läkarbesök eller intagning på sjukhus. Således kan övernattningskostnader samt ersättning för vårdares resa och inkomstbortfall utgå under i författningarna angivna förutsättningar.

1961 års sjukförsäkringsutredning

Utredningen skall enligt direktiven behandla främst spörsmål inom sjukvårdersättningens område. Den har till uppgift att söka nå fram till ytterligare förbättringar i den enskildes skydd i den utsträckning så befinnes möjligt. Bland de frågor som utredningen bör upptaga framhålles spörsmålet om ersättning från sjukförsäkringen för annan sjukvård än läkarvård och sjukhusvård. Härmed avses s. k. merprestationer, d. v. s. sjukgymnastik och viss annan behandling samt konvalescentvård. Utredningen skall även pröva i vilken utsträckning reseersättning bör utgå i samband med sådana åtgärder.

I direktiven anförs vidare bl. a. att det bör stå utredningen fritt att utöver särskilt angivna frågor upptaga sådana spörsmål som aktualiseras under översynen och som faller inom ramen för de uppgifter som tillagts utredningen.

Tidigare motioner i ämnet

Under senare år har i anledning av väckta motioner frågan om sjukreseförmånerna varit föremål för riksdagens bedömning. Av vad i det hänseendet förekommit må återgivas följande.

Vid *1962 års riksdag* väcktes en motion syftande till en uppmjukning av hänvisningskravet i de fall en distriktsbarnmorska remitterar en patient till specialist. En sådan remiss borde enligt motionen grunda rätt till reseersättning på samma sätt som remiss av läkare. I sitt av riksdagen godkända *utlåtande nr 17* ställde sig *andra lagutskottet* tveksamt till behovet av en lagändring. Utskottet hänvisade emellertid till att sjukförsäkringsutredningen enligt sina direktiv bl. a. skulle syssla med frågor som rör ersättning från sjukkassa för resekostnader. Utskottet ville därför ej motsätta sig att det av motionärerna behandlade problemet gjordes till föremål för utredning i samband därmed och hemställde att riksdagen skulle till Kungl. Maj:t som sin mening ge till känna vad utskottet anfört.

I motion till *samma riksdag*, II:215, yrkades, att reseersättning skulle

utgå vid utbyte eller inprovning av ortopediskt hjälpmedel även i fall då läkare icke medverkat därvid. *Andra lagutskottet (utlåtande nr 20 år 1962)* fann lämpligt, att det av motionärerna aktualiserade spørsmålet gjordes till föremål för prövning av sjukförsäkringsutredningen. Riksdagens skrivelse har av Kungl. Maj:t överlämnats till utredningen.

Påföljande år, 1963, väcktes motioner med samma syfte. *Riksdagen* fann något ytterligare initiativ i frågan icke erforderligt (andra lagutskottets utlåtande nr 50 år 1963).

Såväl 1962 som 1963 och 1964 hade *riksdagen* att taga ställning till frågan om ersättning för resekostnader i samband med mödratandvård (andra lagutskottets utlåtanden nr 27 år 1962, 22 år 1963 och 14 år 1964). *Riksdagen* fann, att resultatet av sjukförsäkringsutredningens arbete borde avvaktas innan man tog ställning till det i motionerna behandlade problemet.

Vid 1964 års riksdag väcktes motion syftande till att reseersättning skulle utgå i samband med behandling av hörselskada även om behandlingen utfördes av annan än läkare. Även i detta fall fann *riksdagen* inte lämpligt att ta ställning till motionsyrkandena innan sjukförsäkringsutredningens arbete föreligger (andra lagutskottets utlåtande nr 13 år 1964).

Vid fjolårets riksdag väcktes motionerna I:322 och II:389 avseende uppmjukning av det principiella kravet enligt sjukresebestämmelserna att hänvisning av läkare skall föreligga för att ersättning för resa vid besök hos läkare vid allmänt sjukhus skall utgå. *Andra lagutskottet* hemställde i sitt utlåtande nr 14 av år 1965, att riksdagen måtte hemställa hos Kungl. Maj:t att motionerna skulle överlämnas till 1961 års sjukförsäkringsutredning. *Riksdagen* biföll utskottsutlåtandet.

Vid samma riksdag väcktes motionerna I:66 och II:89 vari yrkades, att reseersättning skulle utgå till patient, som hänvisats av läkare till konvalescentvård eller till sjukgymnastik eller annan därmed jämställd behandling, även om behandlingen icke utfördes av läkare. *Riksdagen* anslöt sig till *andra lagutskottets utlåtande (nr 13)* vari anfördes, att de i motionerna framförda synpunkterna var beaktansvärda men att resultatet av sjukförsäkringsutredningens arbete borde avvaktas.

Utskottet

Den som är försäkrad enligt lagen om allmän försäkring och som åtnjuter läkarvård eller sjukhusvård äger även rätt till ersättning från försäkringskassa för utgifter i anledning av resor till och från läkare eller sjukvårdsinrättning. I vissa fall utgår ersättning för hela resekostnaden medan i andra åter den försäkrade själv får svara för ett karensbelopp om i regel fyra kronor. Beträffande den öppna vården gäller, att ersättningen principiellt är begränsad till att gälla resa till tjänsteläkare i distriktet. I fråga om sluten vård begränsas ersättningen i allmänhet till vad som skulle ha ut-

gått om vården sökts vid närmaste allmänna sjukhus, där erforderlig vård kunnat beredas. — Enligt särskilda bestämmelser har försäkrad rätt till ersättning från försäkringskassa för bl. a. konvalescentvård samt sjukgymnastik och annan därmed jämställd behandling. Resor i samband med sådan vård eller behandling ersätts inte genom sjukförsäkringen.

I förevarande motion begäres en översyn av gällande sjukresebestämmelser syftande till att i princip alla resekostnader i samband med sjukdom skall ersättas genom sjukförsäkringen.

Den år 1961 tillsatta sjukförsäkringsutredningen skall enligt direktiven behandla främst spörsmål inom sjukvårdersättningens område. I utredningsdirektiven har särskilt anmärkts, att utredningen skall pröva i vilken utsträckning reseersättning bör utgå i samband med ovan angivna s. k. merprestationer. Härjämte har till utredningen vid flera tillfällen överlämnats motioner avseende gällande ersättningsbestämmelser. Med hänsyn till det pågående utredningsarbetet finner utskottet det icke vara påkallat med något riksdagens initiativ i anledning av det nu aktuella motionsyrkandet.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion, I:226, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1966

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fru Carlqvist, fru Hamrin-Thorell, herr Lars Larsson, fru Nilsson, herrar Edström, Wanhainen, Blomquist* och fru Elvy Olsson*;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Bengtsson i Varberg, fröken Sandell, herrar Jönsson i Ingemarsgården*, Johansson i Skärstad, Carlsson i Göteborg, Göransson och Åkerlind.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.